

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Р І Ш Е Н Н Я

Про проект Закону про корінні народи України

(реєстр. № 5506 від 18.05.2021, Президент України Зеленський В.О.)

Розглянувши проект Закону про корінні народи України (реєстр. № 5506 від 18.05.2021 року), поданий Президентом України Зеленським В.О. як невідкладний, Комітет зазначає, що головним Комітетом щодо розгляду цього проекту Постанови визначений Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин.

Відповідно до Пояснювальної записки проекту Закону його метою є «визначення правового статусу корінних народів України та встановлення правових гарантій на повне володіння всіма правами людини і основоположними свободами осіб, що належать до корінних народів України, що встановлені нормами міжнародного права, а також передбачені в Конституції та законах України».

Проектом Закону визначаються основоположні права корінних народів України, зокрема гарантуються культурні, освітні, мовні та інформаційні права корінних народів.

Комітет з питань освіти, науки та інновацій отримав експертні висновки від Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України та центральних органів виконавчої влади:

1. Головне науково-експертне управління висловило низку зауважень до законопроекту, зокрема відмітило ознаки декларативного характеру частини положень законопроекту, у тому числі «держава гарантує дослідження, збереження та розвиток мов корінних народів України» (ст. 5 проекту), зазначивши, що подібні формулювання притаманні здебільшого нормам Конституції, а не законів, в яких мають визначатися конкретні повноваження державних органів та інших учасників відповідних суспільних відносин, а не держави в цілому.

1. Міністерство освіти і науки України в межах компетенції запропонувало частини першу-третю статті 5 законопроекту «Освітні та мовні права корінних народів» викласти у такій редакції:

«1. Застосування мов корінних народів у сфері освіти визначають Закон України «Про освіту» та спеціальні закони у цій сфері.

2. Держава сприяє вивченню історії та культури корінних народів.

3. Держава сприяє підготовці та підвищенню кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з мов корінних народів».

2. Національна академія педагогічних наук України загалом не має зауважень до законопроекту. Разом з тим, вважає доцільним початок першого речення п.1. статті 1 подати в такій редакції:

«Корінний народ України – автохтонна етнічна спільнота, яка історично сформувалась на території України, є носієм...(далі за текстом)».

2. Національна академія правових наук України вважає, що проект закону вимагає суттєвого доопрацювання з урахуванням таких зауважень:

- єдине нормативно уніфіковане поняття корінного народу відсутнє на міжнародному рівні, рівно як і відсутній уніфікований перелік критеріїв віднесення самотутніх спільнот до корінних народів. Чинне законодавство України також не містить ні відповідного визначення, ні відповідного переліку критеріїв;

- згідно з Конституцією України права корінних народів України мають визначатися законом, причому всіх корінних народів (ст. 11);

- назва проекту Закону заявляє про врегулювання статусу всіх корінних народів України, що не відповідає викладеному змісту, оскільки проект поширює статус корінного народу лише на 3 спільноти в Україні;

- при визначенні кола корінних народів акцент зроблено на частково територіальному критерії. До уваги взято не всю територію України, а лише її частину – автономію. Пропозиція законодавчого врегулювання статусу корінних народів України не враховує інтереси інших самотутніх спільнот в Україні;

- не визначено критерії віднесення спільноти до корінного народу. Означення в дефініції поняття корінного народу (ч.1. статті 1) такого критерію як становлення етнічної меншості у складі населення країни, є некоректним.

4. Інститут законодавства Верховної Ради України у своєму експертному висновку висловив підтримку законопроекту та зазначив, що запропоновані законопроектом механізми захисту та реалізації прав корінних народів України відповідають міжнародним стандартам, викладені в рамках вітчизняної конституційно-правової моделі, не порушують права людини, не суперечать національним інтересам.

У межах компетенції Комітету з питань освіти, науки та інновацій законопроект був розглянутий на засіданні підкомітету з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях 14 червня 2021 року та було прийняте рішення підтримати проект Закону реєстр. № 5506.

Враховуючи вищезазначене, Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про корінні народи України (реєстр. № 5506 від 18.05.2021 року), поданий Президентом України Зеленським В.О., за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу та в цілому.

2. Рішення Комітету надіслати до Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин.

3. Контроль за виконанням Рішення Комітету покласти на голову підкомітету з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях О.Лис.

Голова Комітету

Сергій БАБАК